

Teised Christopher McDougalli raamatust
JOOKSJANA SÜNDINUD

“See on suurepärase raamat. /-/ Tõeliselt kaasahaarav lugemine. /-/
Uskumatu lugu. /-/ Fenomenaalne.”

Jon Stewart, The Daily Show

“Võrdses koguses otsinguid, füsioloogiauuringuid, jooksu ajalugu.
/-/ McDougall otsib tarahumarade saladusi vanamoelisel kombel: ta
läheb nende juurde. /-/ Haarava võidujooksu lugemine läheb nagu
sprintides. /-/ See raamat paneb su tahtma joosta.”

Outside Magazine

“McDougalli seisukoht sportliku võimekuse kohta on muutnud
mu suhtumist jooksmisse. Suudan paremini noorte jooksjatega
sammu pidada.”

Dr Mehmet Oz, AARP Magazine

“McDougall ühendab püüdluse mõista peaaegu üleilmlikke ultra-
jooksjaid adrenaliinist nõretava teksti, huumori ja kaaluka lähenemi-
sega. /-/ Ta ei loobu hetkekski oma kirglikust mantrast, et inimesed
on jooksjatena sündinud.”

NPR

““Jooksjana sündinud” on lummas ja inspireeriv tõsieluselustusjutt
inimestest, kes panevad oma võimed äärmuseni proovile. Selle raa-
matu saatus on muutuda klassikaks.”

Sir Ranulph Fiennes, raamatu “Mad, Bad and Dangerous to
Know” autor

“Võrdsetes kogustes huumorit, selgitusi ja siirust viivad lugeja hoogsalt lõpuni, möödaminnes jagades neile puhast rõõmu, mida toob kaasa üks tubli ergutusjooks.”

Science News

““Jooksjana sündinud” on naljakas, põhjalik, kaasahaarav ning sealjuures suur ja ilus avastus.”

Lynne Cox, raamatu “Swimming to Antarctica” autor

“Raamat, mis sunnib end lugema ja viib lugeja eepilisele teekon-nale otsima maailma suurimaid pikamaajooksjaid ning proovima leida nende vastupidavuse saladust.”

The Durango Herald

“Christopher McDougall, keda ajendab intensiivne ja samas teravmeelne uudishimu, läbib mänglevalt terve kontinendi, et tabada pikamaajooksu hinge ja olemust.”

Hampton Sides, raamatute “Blood and Thunder” ja “Ghost Soldiers” autor

“Viib lugeja dramaatilisele reisile, tekitades sammhaaval järjest suuremat põnevust.”

The Plain Dealer

“Olen jooksnud rohkem kui 50 aastat ning hindan ja naudin Christopher McDougalli raamatu “Jooksjana sündinud” karaktereid. Raamat kujutab elavaid inimesi, kes väljendavad oma armastust jooksu vastu pisut pentsikul viisil.”

Jeff Galloway, USA olümpiasportlane

CHRISTOPHER MCDOUGALL
JOOKSJANA SÜNDINUD

Christopher McDougall on endine Associated Pressi sõjakorrespondent ja töötab praegu ajakirja Men's Health mittekoosseisulise toimetajana. Ta on kolmekordne auhinna National Magazine Award finalist, kirjutanud ajakirjadele Esquire ja The New York Times ning raamatu "Girl Trouble", mis tugineb ajalehes The Times avaldatud artiklitele. Christopher armastab käia jooksmas kodu lähedal amiši farmide vahel.

1. PEATÜKK

“Et elada viirastustega, peab olema üksiklane.”

--- ANNE MICHAELS, *“Pagevad killud”*

OLIN JUBA MITU PÄEVA otsinud Mehhikos Sierra Madre mägedes viirastust, keda tunti nimega Caballo Blanco – Valge Hobune. Lõpuks jõudsin jälgede ajamisel lõpusirgele, viimsesse kohta, kust võisin loota teda leida – mitte sügavale kõnnumaa südamesse, kus ta kuuldavasti pidi kummitama, vaid tolmuse kõrbelinna vana hotelli hämarasse *lobby*sse.

“Sí, El Caballo está,” ütles hotelli vastuvõtuletis töötav tüdruk noogutades. Jah, Hobune on siin!

“Kas tõesti?” Pärast seda, kui ta oli mul nii palju kordi nii mitmes kohas käest libisenud, olin hakanud kahtlustama, et Caballo Blanco on vaid legend, kohalik Loch Nessi koletis, välja mõeldud laste hirmutamiseks ja kergeusklike gringode lollitamiseks.

“Ta on alati kell viis tagasi,” lisas tüdruk. “See on nagu rituaal.”

Ma ei teadnud, kas kallistada teda kergendusest või visata võidurõõmsalt viis. Vaatasin kella. See tähendab, et saan tõesti näha viirastust vähem kui... oot-oot... “Aga kell on juba kuus läbi!”

Tüdruk kehtas õlgu: “Võib-olla ta lahkus juba.”

Vajusin iidsele sohvale. Olin räpane, näljane nagu hunt ja löödud. Olin omadega otsas ja otsas olid ka kõik vihjed, mis mul olemas olid...

Mõne arvamuse kohaselt oli Caballo Blanco põgenik, teised olid kuulnud, et ta on endine poksija, kes lasi jalga, et karistada end poksiringis kellegi surnukspeksmise eest. Keegi ei teadnud tema nime, vanust ega päritolu. Ta oli nagu mõni 19. sajandi Metsiku Lääne püstolikangelane, kes jättis endast maha vaid uskumatud lood ja sigarilopahvaku.

Teda on nähtud ja kirjeldatud pea kõikjal: külaelanikud, kes elasid üksteisest võimatus kauguses, väitsid, et nägid teda ringi jalutamas

ühel ja samal päeval, kasutades kirjeldamiseks skaalat, mis ulatus “lõbusast ja sümpaatsest” kuni “hirmuäratava ja hiiglaslikuni”.

Siiski olid Caballo legendi kõik versioonid põhidetailides sarnased: ta oli tulnud Mehhikosse aastaid tagasi ja matkanud sügavale metsikusse loodusesse, ligipääsmatusse Barrancas Del Cobresse, Vasekanjoni, et elada poolmüütilise indiaani suguharu tarahumarade seltsis, kes on omamoodi kiviaja supersportlased. Tarahumarad (hääldatakse hispaaniapäraselt h-d alla neelates tara-oo-maara) on tõenäoliselt kõige tervemad ja tasakaalukamad inimesed kogu maailmas ning kõigi aegade kõige paremad jooksjad.

Ultradistantide läbimisel ei saa neile keegi vastu: ei võidusõiduhobused, gepardid ega olümpia maratonijooksjad. Ehkki väga vähesed kõrvalised isikud on näinud tarahumarasid tegutsemas, on hämmastavad lood nende üliinimlikust vastupidavusest ja rahulikkusest juba sajandeid maailma levinud. Keegi maadeuurija vandus, et nägi, kuidas tarahumara püüdis paljaste kätega kinni hirve, ajades põgenevat looma taga niikaua, kuni see kurnatusest surnuna maha langes ja tema sõrad ära kukkusid. Teisel seiklejal kulus kümme tundi, et muula seljas Vasekanjonist üles ronida, tarahumara jooksja läbis sama vahemaa 90 minutiga.

“Proovi seda,” pakkus tarahumara naine kord nõrkenud rändurile, kes oli mäejalamil kokku varisenud, ja ulatas talle kahtlase vedelikuga täidetud pudelkõrvitsa. Rändur rüüpas paar lonksu ja oli hämmastunud, tundes, kuidas värske energia tema veenidesse tulvas. Ta tõsis jalule ja ületas mäetipu kergelt nagu kofeiinilaksu all šerpa. Hiljem väitis ta, et tarahumarad valvavad kiivalt jõudu andva energiatoidu retsepti: vaid paar suutäit seda toitaineid pungil kraami – ja nad suudavad joosta terve päeva ilma puhkamata.

Mis saladusi tarahumarad ka ei varja, nad teevad seda igatahes hästi. Tänapäevani elavad nad kaljunõlvadel kotkaste pesadest kõrgemal, maal, mida on näinud vaid väheste silmad. Vasekanjon on kadunud maailm Põhja-Ameerika kõige kõrvalisemas kolkas, omamoodi maismaa Bermuda kolmnurk, mis kuulu järgi neelab endasse sinna sattunud soovimatud külalised ja lindpriid desperaadod. Kanjonis võib juhtuda palju halba ja tõenäoliselt juhtubki: kui oled suutnud üle elada inimsööjad jaaguariid, surmavad maod ja kõrvetava kuumuse,

tabab sind tõenäoliselt “kanjonipalavik”, saatuslikuks osutuda võib närvivapustus, mille põhjustab kanjoni kõhedust tekitav mahajäetus. Mida sügavamale kanjonisse rändad, seda rohkem tunned end nagu katakombis, mille üks sinu taga vaikselt kinni libiseb. Seinad vajuvad peale, varjud pikenevad, sind ümbritseb viirastuslik sosin ja iga rada näib lõppevat palja kaljuga. Eksinud aardeotsijad hulluvad ja satuvad säärasesse meeleheitesse, et löikavad endal kõri läbi või viskuvad kaljult sügavusse. Pole siis ime, et vaid vähesed peale tarahumarade on näinud tarahumarade kodumaad.

Valgel Hobusel oli kuidagi siiski õnnestunud leida tee Vasekanjoni sügavustesse. Tarahumarad võtsid ta omaks nagu sõbra ja sugulas-hinge – viirastuse, kes sattus viirastuste sekka. Valge Hobune valdas kahtlemata hästi kaht tarahumarade tähtsaimat oskust: erakordset vastupidavust ja võimet olla nähtamatu – ehkki teda nähti kõikjal Vasekanjonis, ei teadnud keegi, kus ta elas või kus ta võis järgmisena välja ilmuda. Kui üldse keegi võib rääkida tarahumarade iidsetest saladustest, siis on see just Valge Hobune, Kõrg-Sierra üksik rändur, oli mulle öeldud.

Caballo Blanco leidmine muutus mulle nii suureks kinnisideeks, et hotellidiivanil tukkudes suutsin ette kujutada isegi ta hääle kõla. “Tõenäoliselt nagu Karu Yogi, kes Taco Bellist burritot tellib,” mõtisklesin. Säärane veidrik, rändaja, kes läheb igale poole ega sobi kusagile, elab tõenäoliselt iseenda mõtetes ja kuuleb harva oma häält. Viskab veidrat nalja ja purskab kohatult naerma... Tal on kõmisev naer ja kohutav hispaania keel... Ta on valjuhäälnel, lobisemishimuline ja... ja...

Oot, ma ju kuulsingi teda! Avasin silmad ja nägin tolmust, rābaldunud õlgkübaraga luukeret hotellitüdrukut tõgamas. Tema kurnatud nägu oli tolmu jälgedest triibuline nagu pragunev sõjamaaling, mütsi alt välja turritavaid päikesepileekinud juuksesalke oli ilmselt püगतud jahinoaga. Caballo nägi välja nagu merehādaline üksikul saarel, kuni selleni välja, et ta paistis janunevat vestluse järele isegi selle tulpinud tüdrukuga.

“Caballo?” kraaksatasin.

Luukere pööras end ringi, naeratas ja ma tundsin end idioodina. Ta oli ilmses segaduses, nagu oleks igāüks, kelle poole keegi sohval istuv napakas pöörduib hüüdega “Hobune!”.

Ei, see ei olnud Caballo. Caballot polnud olemas. See kõik oli üks jamps.

Siis tegi luukere suu lahti. “Te tunnete mind?”

“Oi!” pursatasin ja kargasin jalule. “Kui rõõmus ma olen, et teiega kohtusin!”

Naeratus haihtus. Luukere silmad volksatasid väljapääsu otsides ukse suunas ja oli selge, et paari sekundi pärast ta järgneb neile.

2. PEATÜKK

KOGU SEE LUGU ALGAS lihtsast küsimusest, millele keegi ei suutnud vastata.

Kõigest neljasõnaline mõistatus, mis viis mind esmalt fotoni väga kiirest mehest väga lühikeses seelikus, sealt edasi läks asi aga aina imelikumaks. Varsti avastasin end tegelemas mõrvaga, narkogeriljadega ja ühe käega mehega, kes kandis peas rihma abil kinnitatud koorejuustutopsi. Kohtusin ilusa blondi metsakaitsjaga, kes heitis riided seljast ja leidis lunastust, joostes alasti Idaho metsade vahel, ning noore patsidega surfitibiga, kes tormas kõrbes otse vastu oma surmale. Andekas noor jooksja saab surma. Kaks teist pääsevad napilt eluga.

Otsisin edasi ja komistasin Paljasjalgsele Batmanile... Alasti Kutille... Kalahari bušmanitele... Amputeeritud Varbaküüntega Mehele... sektile, kes oli pühendunud jooksmisele ja seksipidudele... Metsikule Mehele Blue Ridge’i mägedest... ning lõpuks iidsele tarahumara suguharule ja nende varjutaolisele õpipoisile Caballo Blancole.

Lõpuks sain ka oma vastuse, ent alles pärast seda, kui leidsin end keset kõige suuremat võidujooksu, mida maailm on kunagi tunnistanud saanud, Ülimat Võitluslikku Võistlust võidujooksude seas, põrandaalust otsustavat jõuproovi meie aja parimate ultrajooksjate ja kõigi aegade parimate ultrajooksjate vahel olematute radadega 80